

ANTON MYRER

POSLEDNÍ KABRIOLET

CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU

„Tak to bychom měli,“ řekl jsem, jak neklidněji jsem byl schopen. „Je to za náma. Hajzl jeden!“ Najednou jsem se roztřásl zimou. Z vlasů mi tekly stružky vody za košili. „Císařovna to dokáže. Času je dost. Počítal jsem s nějakou rezervou. Navíc už tam skoro jsme, nedělej si starosti.“

„Neboj se, vůbec si nedělám starosti,“ odpověděla.

„Vážně jsi v pořádku?“

„Jsem, fakt.“

„Je ta rána hluboká? Krvácí to ještě? Musíš si dát –“

„Ne, už je to dobrý. – Otoč.“

„Cože?“

„Otoč to. Já tam nejdu.“

„Neblázni, máme čas, už jsme prakticky na místě.“

„Já to neudělám, Georgi.“

Zastavil jsem u řady kuželovitých stromů a vypnul jsem motor. Měl jsem pocit, že ze všech oken v celém bloku nás pozorují.

„Ale říkala jsi přece... říkalas, že ses rozhodla definitivně.“

„Máš pravdu. Ale svoje rozhodnutí jsem změnila. To je ženské privilegium,“ úsečně se zasmála, byl to takový výbuch krutého smíchu. „Jeho ať vezme čert!“

Analýza uměleckého textu

- **zasazení výňatku do kontextu díla**

Úryvek je z 3. z 5. částí knihy. George líčí situaci, kdy vezl Chris na domluvený potrat, ale ona se na poslední chvíli rozmyslela.

Hlavní hrdina příběhu a zároveň jeho vypravěč začíná vyprávět v době, kdy je ženatý a má rodinu. Ronovi, partnerovi své dcery Peg, postupně líčí svoje mládí, studia na Harvardu, působení ve válce, osudy celé party a poválečný život až do své současnosti. Ron se totiž obával, že je George jeho otec, a nebude se tak moct oženit.

George studoval na Harvardu, kde poznal přátele na celý život. Postupně se seznamujeme s jejich osudy. Společně navštěvovali večírky a taneční zábavy, kam se dopravovali zeleným kabrioletem Císařovnou. Během studií však vypukla druhá světová válka, chlapci narukovali a děvčata zůstala na kolejkách.

Sám George pochází z chudých poměrů, studuje díky stipendiu. Pro svou přímou povahu je přezdíván „Rada“. George se po válce, kterou strávil v Evropě, oženil s Nancy, se kterou chodil již za studií. Manželství nikdy nebylo ideální, George totiž celý život miloval spolužačku Chris a jeho žena Nancy byla v mnohém nesnesitelná. Navíc manžele zasáhla krutá rána, jejich malý syn Teddy zemřel na obrnu, která tehdy řádila. V té době již měli dceru Peg a později se jim narodila ještě Amanda.

Krásná Chris, do které je George zamilovaný, ale se kterou mu není souzeno být, nejprve chodila s Russem. Když jí utekl za herečkou Kay a opustil ji těhotnou, chtěla jít na potrat. Nakonec si to rozmyslela a přijala nabídku k sňatku od Dala. Narodil se jí syn Ron, kterého s Dalem vychovávali jako vlastního. George se o tohoto chlapce odmalička staral, měl ho nesmírně rád. Později se s ním jde Ron poradit, zda má narukovat do války ve Vietnamu, a George mu to schválí. Chris se zlobí a dochází k hádce. George však nikdy nepřestal litovat, že Chris o ruku nepožádal on.

Jean-Jean, původem Francouz a největší svůdce žen z celé party, ve válce padl. Narukoval dobrovolně a jeho smrt je šok pro všechny přátele. Auto Císařovna bylo původně jeho, poté ho vlastní Russ a později si ho přátelé půjčují mezi sebou. Na konci knihy je jejím majitelem George.

Russ, kterému nevyšla láska s Chris ani manželství s nádhernou, ale sobeckou herečkou Kay, se stal spisovatelem a podle jeho první knihy byl natočen film.

Poslední z pěti přátel Terry se dal na dráhu politika, působí ve volební kampani J. F. Kennedyho.

Ani po válce se život hrdinů nezklidní. Následuje studená válka a politické zvraty, takže celá parta často podléhá pesimismu, ačkoli každého zavál život jinam. Všichni se sejdou po 25 letech na srazu spolužáků z Harvardu.

Na konci vyprávění je tedy Chrisin syn Ron klidný, že Peg není jeho sestra. George mu nabízí Císařovnu, ale Ron ji odmítne. George to nejprve mrzí, ale potom pochopí, že Císařovna je symbolem jeho generace, což mladí nemůžou pochopit.

- **téma a motiv**

téma: potrat

motivy: děšť, kabriolet Císařovna, krvácející rána, ženské privilegium

- **časoprostor**

prostor: USA – Harvardova univerzita, bojiště druhé světové války

čas: 40. léta – 60. léta 20. století

- **kompoziční výstavba**

Knihy je rozdělena do 5 částí.

Děj je vyprávěn chronologicky, jeho rámec tvoří vyprávění v současnosti.

- **literární forma, druh a žánr**

próza, epika, román

- **vypravěč**

ich-forma

- vypravěčem je George Virdon („Rada“)

- **postava**

George Virdon – rozvázný, téměř vždy klidný, zásadový, miluje Chris, ale cítí se být zavázaný Nancy, starostlivý, často příliš nesmělý

Chris – krásná, ale své krásy nezneužívá, miluje tanec, celý život miluje Russe, i když ji opustil, silná

Jean-Jean – svůdce, bohém, Francouz bojující za vlast

Russ – nadějný spisovatel, bezhlavě zamilovaný do herečky Kay

Nancy – manželka George, drobné postavy, vždy upravená, ale ne vždy se zachová správně

Kay – krásná, ale chladná (nenadaná) herečka, využívá svého vzhledu k manipulaci s muži

- **vyprávěcí způsoby**

pásmo vypravěče v ich-formě

přímá řeč: George, Kay

- **typy promluv**

dialog George a Kay

- **jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku**

nespisovná mluva	<i>za náma, fakt, je to dobrý</i>
vulgarismus	<i>hajzl</i>
nedořčenost	<i>Musíš si dát –; Ale říkala jsi přece...</i>
frazém	<i>Jeho ať vezme čert!</i>

- **tropy a figury a jejich funkce ve výňatku**

epiteton	<i>kuželovité stromy</i>
hyperbola	<i>ze všech oken v celém bloku nás pozorují</i>
metafora	<i>výbuch krutého smíchu</i>

Literárněhistorický kontext

- **kontext autorovy tvorby**

- 2. polovina 20. století

Anton Olmstead Myrer (1922–1996)

- Američan, narozen ve Worcesteru
- vyrůstal v Bostonu
- vystudoval Boston Latin High School, poté Phillips Exeter Academy
- přijat na Harvard, studia přerušil útok na Pearl Harbor
- 3 roky sloužil u námořnictva v Pacifiku
- účastník bitvy u Guam, kde byl raněn
- dosáhl hodnosti desátníka
- po válce dostudoval
- r. 1947 se oženil, s manželkou-umělkyní žil v Kalifornii
- vystřídal několik zaměstnání
- r. 1970 se rozvedl a podruhé oženil
- píše o Americe třicátých let a o druhé světové válce
- zemřel na leukémii v New Yorku

- nejčastěji píše o Americe ve třicátých letech (swingové kapely, prostředí univerzit, touha po životě × 2. světová válka)

Zlo pod sluncem – novela, jeho prvotina z roku 1951, příběh skupiny umělců během jednoho léta

Velká válka – román, zfilmováno

Jednou orel – Myrerův zřejmě nejznámější román, příběh dvou důstojníků. Jeden z nich je tvrdý kariérista, druhý přesně naopak. Kniha je údajně povinnou četbou amerických mariňáků.

Tygr vyčkává, Zelená touha, Poslední Yankee z Bostonu, Divoké pobřeží

- **literární / obecně kulturní kontext**

Reakce na druhou světovou válku ve světové literatuře

- odraz války: protest proti válečné krutosti, patetická oslava hrdinství, statečnosti, směšné sarkastické scény, zobrazení hromadného vraždění, celkové satirické zobrazení války s humorným podtextem

Amerika

Norman Mailer (1923–2007)

- [mejr], spisovatel a novinář – autor reportáží a reportážních románů
- účastník bojů v Tichomoří
- držitel dvou Pulitzerových cen

Nazí a mrtví – protiválečný román s autobiografickými prvky

Americký sen, Katova píseň, Duch Děvky

Joseph Heller (1923–1999)

- satirický novelista, psal satiry, novely, dramata
- nejdříve pracoval v reklamních agenturách a věnoval se psaní
- od roku 1975 profesor literatury City College
- v jeho dílech se odráží vlastní zkušenosti
- jeho díla kritizují válku, zesměšňují válečnou mašinerii, kritizují válečná nařízení a postupy

Něco se stalo – románový monolog z amerického prostředí 60. let

Hlava XXII – satirický válečný román

Zavíráme – pokračování románu *Hlava XXII*

William Styron (1925–2006)

- [stajrn], prozaik
- účastník bojů v Tichomoří
- nakladatelský redaktor, poté spisovatel z povolání
- držitel Pulitzerovy ceny
- autor tzv. jižanské prózy, ovlivněn Faulknerem

Doznání Nata Turnera – antirasistický román

Sophiina volba – psychologický román, příběh ženy, která je v Osvětlení nucena si vybrat mezi smrtí dcery a syna

Rusko

Jurij Bondarev – *Hořící sníh*

Viktor Někrasov – *V stalingradských zákopech*

Michail Šolochof – *Osud člověka*

Německo

Anna Seghersová – *Sedmý kříž*

Harry Thürk – *Hodina mrtvých očí*

Anglie

Patrick Ryan – *Jak jsem vyhrál válku*

Francie

Robert Merle – *Smrt je mým řemeslem*

Další údaje o knize:

- **dominantní slohový postup:**

vyprávěcí

- **vysvětlení názvu díla:**

Poslední kabriolet – kabriolet Packard je jakýmsi symbolem mladé generace a šesti hlavních hrdinů, kteří v něm jezdili. Na začátku knihy George vypráví o tom, že bude vyrobeno již jen několik kusů kabrioletů, ale pro něj je tím posledním jejich zelený, kterému říkali Císařovna.

- **posouzení aktuálnosti díla:**

Příběh vypráví o mladé generaci před, během a po druhé světové válce, tj. není aktuální. Stále aktuální je radost mladé generace ze života, touha zažít velikou lásku a prožít spokojený život.

- **pravděpodobný adresát:**

Lidé, kteří zažili válku a jsou nuceni se smířovat se zážitky, které jejich okolí nechápe.

- **určení smyslu díla:**

Ačkoli život někdy není takový, jaký bychom si ho přáli mít, je třeba jít dál a radovat se z toho, co máme. Válka a jiné společenské zvraty mají vliv na náš život, ale nedá se s tím nic dělat.

- **zařazení knihy do kontextu celého autorova díla:**

Román vyšel roku 1973, vedle románu *Jednou orel* patří k autorovým nejnámějším textům.

- **tematicky podobné dílo:**

Karel Poláček – *Bylo nás pět*: vyprávění o skupině přátel očima jednoho z nich

Joseph Heller – *Hlava XXII*: zpracování vlastních zážitků z druhé světové války

- **porovnání s filmovou verzí nebo dramatisací:**

Americký seriál *Poslední kabriolet* byl natočen roku 1979 a věrně vystihuje atmosféru knihy. Hodnocení na ČSFD je 80 %.